

УДК 141.165

Н. В. Ярмолицька
кандидат філософських наук,
науковий співробітник філософського факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

М. М. Москальчук
кандидат філософських наук,
співробітник кафедри загального мовознавства і германістики
Київського педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ЗДІБНОСТІ ЯК ЧИННИК ОТРИМАННЯ ЛЮДИНОЮ ЗНАННЯ (ФІЛОСОФСЬКО-АНТРОПОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ)

Постановка проблеми. Природа людського буття є надзвичайно складною та досить суперечливою, адже, незважаючи ні на що, людина завжди залишається загадкою для самої себе. Маючи здатність бути моральною та піднесеною над своїми природними бажаннями, вона ще й може робити власний вибір. Відомо, що природі людини притаманні свідомість, розум і свобода, але це не означає, що її можна вважати довершеним продуктом еволюції. Така незавершеність спрямовує людину до різних вчинків, як до добрих і піднесених, так і до зла, насилля та злочину. Але людське буття відрізняється від буття інших живих істот тим, що протікає в природі, соціумі та культурі. Так, перебуваючи в природі, людина веде простий спосіб життя, у соціумі – соціальний (в економічній, політичній, ідеологічній та інших сферах – *Н. Я., М. М.*), тоді як у культурній вона перебуває у світі духовних цінностей релігійного, морального чи філософського характеру. Тому, поведіння людини в таких трьох антропологічних іпостасях і визначить її поведінку в правовому просторі, адже кожна з них має власну логіку існування та свій шлях розвитку. Однак така невизначеність людської природи спонукає філософів перебувати в постійних пошуках людської сутності, яка значно відрізняє людину як особливу істоту від біофізичних проявів її природи. Тому в умовах сучасного розвитку вітчизняної філософської антропології переважаючим стає розуміння того, що для даної наукової сфери є важливим дослідження в області природи людського знання та джерел отримання істинного знання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різноманітні аспекти проблеми наукового знання аналізували в працях: Ф. Бекон, Дж. Берклі, Т. Гоббс, Р. Декарт, Дж. Д'юї, Р. Карнап, Т. Кун, О. Конт, І. Лакатос, Дж. Локк, Н. Мальбранш, Дж. Е. Мур, К. Поппер, Б. Рассел, Б. Спіноза, Г. Спенсер, Ст. Тулман, П. Фейєрабенд, Д. Юм та ін. Природа філософського знання та теоретичний рівень пізнання досліджувались і висвітлювались у працях українських і закордонних учених: Н. Автономова, П. Гайденка, Д. Горського, У. Ільєнкова, С. Кримського, П. Копніна, В. Лекторського, С. Мартинович, І. Нарського, М. Поповича, Е. Табачковського, В. Шинкарука та ін.

Метою статті є розкриття природи людського знання, процесу та джерел отримання істинного знання через виявлення інтелектуальних здібностей людини.

Виклад основного матеріалу. Основні етапи дослідження наукового знання та знання взагалі мають довгу історію. Відомо, що пошуком, дослідженням і визначенням знання займається така наука, як епістемологія, або теорія пізнання. Таку науку ще порівнюють із гносеологією, але вони мають різні області дослідження: епістемологія досліджує відношення об'єкт – знання, а гносеологія – суб'єкт-об'єкту опозицію. У цьому аспекті в епістемологічній науці назріває пошук відповідей на такі важливі питання: як побудоване знання? які механізми існують для об'єктивізації та реалізації в науково-теоретичній і практичній діяльності? які є типи знання? які загальні закони існування, змін і розвитку знання? тощо. Відповіді на ці та інші питання беруть свій початок ще від часів Античності, з відомих «ідей» Платона, апорій Зенона, діяльності скептиків і логіки Аристотеля.

У ті часи тема знання набуває форми проблематики та має нормативно-методологічний вигляд. У Середньовіччі відбувалися дискусії між номіналістами та реалістами, а в епоху Відродження прослідковується звернення до знання, яке отримується через досвід. Саме епоха Відродження дала світу яскравих представників цього періоду. Так М. Кузанський порушив проблему про «вчене незнання», а точніше досліджував знання про незнання. П. Абеляр, філософ цього ж періоду, цікавився феноменом свідомості, яка є індивідуальною здатністю. Починаючи з П. Абеляра Відродження розвиває проблематику самого суб'єкта та його пізнавальні здібності. У XVII – XVIII ст. відбуваються нововведення в новоевропейську науку, набувають переваги критичність і вимогливість у теоретично оформлених даних. Згодом починає формуватися гносеологічна проблематика про знання, яка, як відомо, вибудовує відношення суб'єкт – об'єкт. З часом дослідження знання почало відступати від суб'єкт-об'єктних відношень, а низка філософів відходять від психологізму та суб'єктивізму. Усе зазначене спричинило формування у XX ст. нових видів: аналітичних, операційних, нормативних, структурно-функціональних та інших методів дослідження знання.

Важливим моментом є те, що в цей період епістемологічні дослідження характеризують шість чинників. По-перше, відношення знання й об'єкта вже виходить за межі пізнавальних дій. На цій основі виникають практики, які охоплюють не тільки пізнання, а ще й функціонування знання в інших видах діяльності (інженерія, проектування, керування, навчання тощо – *Н. Я., М. М.*). По-друге, у класичному відношенні до істинності додаються й інші відношення, а саме: «несуперечність», «повнота», «тлумачення», «реалізація» тощо. По-третє, типологія знання дістає відгалуження та стає диференційованою, тобто існують окремі частини. По-четверте, особлива увага приділяється дослідженню семіотичності знання. По-п'яте, окрім знання, досліджуються інші епістемологічні області, як-от мова. По-шосте, зменшується увага до наукового знання як основної форми знання, на перший план виходять когнітивні складники, які пов'язані з різними історичними та духовними практиками, а їхні межі некладаються в традиційне розуміння раціональності [4].

Варто зазначити, що сучасну епістемологію поділяють на класичну та некласичну. До класичної епістемології входять такі області дослідження, як критицизм. Саме в ньому отримана інформація перевіряється критично, у ній дослідник розглядає знання між ілюзією та реальністю [4, с. 103–104]. Іншим моментом постає той факт, що серед видів дослідження – фундаменталізмом та нормативізмом – робиться спроба знайти певну основу, на якій буде будуватися знання. Така основа не буде піддаватися сумніву та зможе розрізнити знання й незнання. Саме тому повинна існувати певна норма, якій необхідно відповідати й робити розрізнення між фактичним і тим, що насправді повинно бути. Варто зазначити, що на основі такого напряму починають виокремлювати знання, яке досягається за допомогою досвіду через математичне проектування. Згодом епістемологічна наука розділяється на емпіризм і раціоналізм. Суб'єктоцентризм визначає, що носієм знання є суб'єкт.

Проте в останні десятиріччя спостерігається зменшення прихильності епістемології до суб'єкта пізнання та суб'єктоцентризму [4, с. 10]. Водночас наукоцентризм визначається тим, що епістемологія бере початок із дослідження знання, а саме – наукового знання. Тут розуміється, що наукове знання було вищою формою знання. Саме на основі даного виду знання починали своє існування інші предмети та явища [4, с. 109].

У зазначеному аспекті важливо зупинитись на другому, протилежному епістемології, неklasичному виді, який вивчає посткритицизм, в якому відстоюється думка про те, що будь-яке знання не може починатися з нічого, а повинно бути на чомусь основане. «Це не означає відмову від філософського критицизму (без якого немає самої філософії), а лише розуміння того фундаментального факту, що пізнання не може починатися з нуля» [4, с. 109]. Відмова від фундаменталізму означає те, що отримане знання з роками змінює свою форму, зміст і напрям, тому деякі дослідники заперечують застосування жорстких норм і приписів, і починають розробляти низку нових концепцій, які стосуються «натуралізованої епістемології» (У. Куайн); «генетичної епістемології» (Ж. Піаже); «експериментальної епістемології» (Д. Деннет) та ін. [4, с. 110–112].

Тему природи епістемології досліджував Д. Лайп, який зазначав, що ця наука має у своїй області дослідження дуже багато проблем, насамперед, це проблеми, які пов'язані з мовою, методологією, релігією, мораллю, Богом і багато інших. Тому вчений намагається з'ясувати, як ми отримуємо наше знання і в якому вигляді воно постає перед нами. Д. Лайп зазначає, що відомі два джерела отримання знання, перше – за допомогою чуттєвої основи, друге – за допомогою розуму. Отже, тих, хто відстоює думку, що знання отримується за допомогою відчуттів, називають емпіристами, а тих, хто вважає, що джерелом знання є розум, називають раціоналістами [1].

Поділ знання на апіорне й апостеріорне Д. Лайп пояснює за допомогою двох характеристик: перший вид апіорного знання можна зрозуміти, якщо ми будемо протиставляти положення; за другим необхідно протиставляти апіорним істинам закони природи [1]. Отже, апіорне знання можна охарактеризувати як непорівняльну зрозумілість. «Така зрозумілість базується та передбачається абсолютною необхідністю. Далі така зрозумілість пов'язана з пізнанням» [1, с. 5]. Варто одразу зробити уточнення стосовно того, що отримані апіорні факти можуть бути зрозумілими, тобто пізнаними такими, якими вони є. Це означає, що апіорні факти стають зрозуміли не тільки через те, що вони є, а й чому вони є. Тут вчений має на увазі те, що намагаючись пізнати факти тільки через їхні зовнішні прояви, ми будемо сприймати явища як випадкові, але коли ми починаємо досліджувати причину виникнення факту, проникаючи всередину нього, то ми зможемо насправді зрозуміти природу поняття. Отже, з наведеного стає зрозуміло, що абсолютна надійність – це співвідношення між об'єктом і нашим знанням про нього [1]. Отже, щоб апіорне знання стало більш зрозумілим, необхідно поглянути в саму середину, сутність об'єкта. Адже апіорне знання зможе існувати тоді, коли між суб'єктом і об'єктом спостереження буде встановлений ідеальний зв'язок, який не піддається сумніву.

Встановивши, що існує знання, яке не має потреби в певній основі, на якій йому слід виникнути, адже воно є загальноприйнятною істиною, яка не піддається сумніву, та види знання, які, незважаючи на те, що вони мають основу та методи дослідження, все ж таки можуть піддаватися сумніву та перевірці. Перейдемо до розгляду феномена наукового знання. У різноманітних джерелах наукове знання визначається як система знань про закони природи, суспільства й мислення, які отримуються та фіксуються за допомогою специфічних наукових методів і засобів. До ознак наукового знання належать такі: наукова діяльність, за допомогою якої отримується нове знання; метою науки є пізнання заради самого пізнання, або – істина; наука – це раціональне знання, вона є також і системою знання. Отже,

чи найголовнішою ознакою наукового знання, або головною характеристикою його є раціональність, яка відповідає принципам мислення. Але за допомогою самої тільки раціональності неможливо повністю відрізнити таке знання, це можна зробити, визначивши критерії його науковості.

У цьому аспекті для більшості вчених становить інтерес проблема росту наукового знання. Так, К. Поппер вважав, що науці необхідне зростання, яке б сприяло її подальшому прогресу. «Безперервне зростання, – наголошує К. Поппер, – є істотним для раціонального й емпіричного характеру наукового знання, і якщо наука перестає рости, вона втрачає цей характер. Саме спосіб росту робить науку раціональною й емпіричною» [6, с. 325]. На цій основі вчені виробляють найкращі з наявних теорій, які дають можливість замінити застарілі теорії на кращі й більш сучасні. К. Поппер висуває три вимоги, які допоможуть вченому наблизитись до істини, а водночас і сприятимуть росту знання. По-перше, він вказує що, «нова теорія повинна виходити із *простой, нової, плідної та об'єднуючої ідеї* <...>»; по-друге, необхідно «щоб нова теорія була *незалежно перевіряемою* <...>»; по-третє, «теорія повинна витримувати деякі нові й строгі перевірки» [6, с. 365–366]. Загалом, К. Поппер вважав, що його ідеї, витримавши всі перевірки, можливо, є найбільш наближеними до істини.

Звернення К. Поппера до проблем росту знання дало підстави для виникнення нових наукових ідей і концепцій. До таких методологічних концепцій, які отримали широку популярність, належить і концепція американського історика та філософа науки Т. Куна, в якій він застосовує термін «нормальна наука». Для вченого цей термін означає дослідження, які базуються на наукових досягненнях, і які є основою розвитку подальшої практичної діяльності. «Досягнення у межах цих характеристик я називатиму далі «парадигмами» – терміном, тісно пов'язаним із поняттям «нормальної науки». Запроваджуючи цей термін, я мав на увазі, що деякі узвичаєні приклади фактичної практики наукових досліджень – приклади, що включають закон, теорію, їхнє практичне застосування і необхідне обладнання, – в сукупності дають нам моделі, з яких виникають конкретні традиції наукового дослідження <...>» [2, с. 23–35].

Найбільшого розвитку дослідження проблеми росту наукового знання набувають у 70-х рр. ХХ ст. Так, англійський філософ І. Лакатос розробляє теорію, спрямовану на вивчення рушійних чинників розвитку науки. Він пропонує власну методологічну концепцію дослідницьких програм, за допомогою якої впроваджує новий спосіб раціональної реконструкції науки [3]. Поряд із методологічною концепцією І. Лакатоса варто згадати англійського фізика та філософа М. Полані, який бачив мету свого дослідження у вивченні процесу наукового пізнання. Важко не погодитись із визначенням вченого, що в «кожному акті пізнання присутній пристрасний внесок пізнаючої людини, і ця добавка – не свідчення недосконалості, але конче необхідний елемент знання» [5, с. 19].

Варто зазначити, що методологічна позиція М. Полані в дослідженні наукового знання не тільки надає можливість для якісного, всебічного й об'єктивного наукового пошуку, але й спонукає його до розроблення власної концепції особистісного знання. Вчений зазначав, що ці два слова можуть здатись такими, що протирічать одне одному, адже «справжнє знання вважається безособовим, загальним, об'єктивним. Для мене знання – це активне осягнення пізнаних речей, дія, яка вимагає особливого мистецтва» [5]. Тому цілком зрозумілою є позиція М. Полані, який зазначав, що люди створюють науку, а тому отримані знання під час наукової діяльності неможливо персоніфікувати. Особистісне знання – це не тільки явне знання, яке виражене в поняттях, судженнях і різноманітних теоріях, це ще й невяне знання. Людина, яка робить науку, не може бути відсторонена від знання, яке вона робить. Узагальнюючи, можна сказати, що своєю концепцією особистісного знання М. Полані показав, що інформація, отримана через органи

відчуттів, значно більша, ніж та, що надходить шляхом усвідомлення, тому що «людина знає більше, ніж може сказати» [5].

Тему людського знання, джерел виникнення знання та його природу досліджував сучасний британський філософ Е. Флю, зосереджуючись на філософсько-антропологічному аналізі ідеї отримання та природи знання, де пріоритетом для нього була людина, яка по своїй суті може робити вибір. Вчений виходить із того, що індивід є свідомою істотою та здатен осмислювати всі за та проти. Це пов'язано з тим, що для того, щоб отримати певний результат і зробити правильний вибір, людина іноді ставить багато запитань і тому отримує стільки ж відповідей і пояснень. «Коли в нас виникають перші думки, – зазначає Е. Флю, – тоді й виникають пояснювальні відповіді на такі питання, та якщо з'являється більше одного питання, то тут може виникнути й багато пояснень, більш, ніж одне» [7, с. 110]. Пояснення, які є відповідями на питання, можуть бути трохи легковажно виконані, тому для кращого розуміння пояснення людина повинна звертати увагу не тільки на очевидні факти, але й помічати дрібну правду, що є прикладом справжнього інтелекту.

Ідеться про те, що, по-перше, знання виникає в тому разі, якщо той, хто висловлює свідчення, є цілком правдивим. По-друге, якщо хтось стверджує що-небудь, то його мовні акти доти будуть нічим, доки результат причин буде приховуватися під брехнею в несвідомому. З цього, звичайно, слідує, що будь-що, або будь-яка оцінка (навіть яку ми не можемо мати та реалізувати) не може бути здійснена, якщо ми не будемо робити все, завдяки хорошим очевидним причинам і заради віри в будь-які із цих тверджень [7, с. 114]. Безперечно, без мови знання не може існувати. Однак Е. Флю не нівелює цього визнання, наголошуючи на тому, що в отриманні надійного й істинного знання варто не просто використовувати слова, а необхідно застосовувати еквівалентні слова, тобто ті, які чітко будуть позначати і визначати ту інформацію, внаслідок якої ми отримуємо знання. «Кожна реальність, – зазначає він, – з якої ми можемо мати знання, повинна залежати від нашої присутності, нашої діяльності, наших «процедур спостерігача», також необхідно мати такі концепції, які допоможуть отримати та висловлювати знання» [7, с. 118].

Перший і важливий принцип учених-філософів: щоб мати спільне знання, людині необхідно зробити певний вибір, від якого залежить не тільки те, як наше тіло сприймає навколишнє середовище, а ще й те, яку інформацію ми отримуємо. Безумовно, в отриманні правильного вибору та знання людині допомагає її здатність до раціонального мислення, раціональність із відкритим розумом, завдяки яким людина здатна зробити правильний вибір. Саме відкритий розум допомагає індивіду серед представленого розмаїття ідей обрати ту одну, яка є безпосередньо неминучою і більш життєздатною (Е. Флю). Для цього необхідно застосовувати всі власні раціональні сили та правильно спрямувати наші заперечення. Називаючи такі дії критицизмом, Е. Флю наголошує на тому, що саме відкритий розум сприяє розвитку в людині критицизму, оскільки він «готовий показати обидві наші теоретичні ідеї та наші реальні поліси для серйозного і чесного критицизму, але є завжди те, що не достатньо безпосередньо відповідає нашій силі» [7, с. 123].

За визнанням Е. Флю, відкритий розум сприяє й тому, що ми повинні бути щирими стосовно нашого особистого зобов'язання щодо пошуку теоретичної істини та застосування критерію істинності до власного відвертого звернення до заперечення, яке зафіксоване та може посприяти під час вибору будь-яких реальних полісів на свою користь. Тут йдеться про те, що щирість припускає абсолютно сильну цікавість під час визначення чи була мета відверто розважливою, або ж, насправді, вона вже досягнута. Окрім того, така щирість нашого наміру та моніторинг прогресу містять логічну істину запропонованого показу чи доказу, саме від цього людина зможе бачити очевидні логічні істини. Загалом, за визнанням Е. Флю, критицизм, який застосовує людина, допомагає їй діяти в теоретичних науках, для

яких головною метою є істина. «Якщо ми є щирими пошуковцями, – заявляє вчений, – то ми повинні прийняти те, що Поппер називав критичним підходом» [7, с. 124]. Спираючись на таку ідею, Е. Флю наголошує на тому, що вчені, які бажають знайти істину, повинні завжди бути готовими до перевірки, перевірки, і ще раз перевірки, способом якої і є критицизм. «Чесні дослідники бажають, щоб їхні власні природні теорії та гіпотези були правильними, вони повинні значною мірою показати, що вони є дійсно щирими шукачами істини, такою є їхня обов'язкова робота, а всі їхні власні теорії та гіпотези мають бути правильними після перевірки всіх помилок» [7, с. 125]. Тому в науці для отримання істинного знання та чіткого наукового методу потрібно проходити через помилки, тобто, маючи певні теорії чи гіпотези, варто починати з їхньої перевірки, тим самим відсіюючи хибну (ті самі помилки) інформацію та обираючи істинні дані. У результаті ми отримуємо остаточне, а саме – істинне знання [7, с. 130].

Отже, було встановлено, що знання, для того, щоб існувати в тій формі, в якій ми зараз бачимо, пройшло значний історичний шлях свого розвитку. Як показує дослідження, до природи знання зверталось багато філософів, що й обумовило існування різних думок щодо виникнення знання та його зовнішніх форм. Було встановлено, що філософи та науковці в усі часи вважали джерелом знання сама людина. Грунтуючись на різнобічному дослідженні гуманістичного вчення, було встановлено, що отримання істинного знання можливо тоді, коли людина підходить до цього з відкритим розумом, застосовуючи критичний інтелект і дослідження, а однією з якостей відкритого розуму в пошуках істини є наша щирість. Така щирість нашого наміру та моніторинг прогресу містять логічну істину запропонованого показу чи доказу, саме за допомогою чого людина й зможе бачити очевидні логічні істини (Е. Флю). Людина – це єдина істота, яка може зробити власний вибір, отримати знання за допомогою відчуттів, які сприймає наше тіло, а згодом, на основі раціональності, вона має можливість перевіряти й досліджувати отримані дані, результатом яких стане істинне знання.

Література

1. Девид Л. Лайп. Проблема знання / Девид Л. Лайп [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.scienceandapogetics.org/text/195.htm>.
2. Кун Томас. Структура наукових революцій / Томас Кун // Шлях до нормальної науки. – К. : Port-Royal, 2001. – С. 23–35 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://izbornyk.org.ua/kuhn/kuhn03.htm>.
3. Лакатос И. История науки и ее рациональные реконструкции / И. Лакатос // Структура и развитие науки. Из Бостонских исследований по философии науки. – М. : Прогресс, 1973. – 235 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://filosof.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000330/st000.shtml>.
4. Лекторский В. Эпистемология классическая и неклассическая / В. Лекторский. – М. : Эдиториал УРСС, 2001. – 256 с.
5. Полани М. Личностное знание. На пути к посткритической философии / Майкл Полани ; пер. с англ.; под. общ. ред. В. Лекторского и В. Аршинова. – М. : Наука, 1985. – 343 с.
6. Поппер К. Логика и рост научного знания. Избранные работы / Карл Поппер ; пер. с англ. Л. Блинникова, В. Брюшинкина, Э. Напфельбаума, А. Никифорова. – М. : Прогресс, 1983. – 605 с.
7. Flew Antoni. Atheistic Humanism (The Prome the us lectures) / Antoni Flew. – Prome the us Books. 59 John Glenn Drive. – Buffalo, New York 14228–2197. – 1993. – 302 p.

Анотація

Ярмоліцька Н. В., Москальчук М. М. Інтелектуальні здібності як чинник отримання людського знання (філософсько-антропологічний аспект). – Стаття.

У статті проводиться аналіз ідеї отримання наукового знання та природи знання у філософсько-антропологічному

контексті. У такому аспекті було розглянуто епістемологію, яка досліджує та визначає феномен знання. На основі проаналізованих поглядів на розуміння знання було визначено, що розуміння знання містить критицизм, за допомогою якого людина має можливість отримати істинне знання. Встановлено, що вільний вибір, який здійснює людина, може бути результатом реалізації нею свободи на засадах самосвідомості й розуму. Будучи активною, людина має можливість отримувати інформацію, яка згодом стає її знанням. Згідно з цим, основою для отримання знання є не лише очевидні факти, а й найменші деталі, виявлення яких є здобутком справжнього інтелекту. Встановлено, що пізнавальні здатності людини пов'язані з тим, що вона є єдиною істотою, яка має власний вибір, здатна отримувати знання за допомогою відчуттів, які сприймає наше тіло, а вже згодом наша раціональність, завдяки відкритому розуму та критицизму, перевіряє й досліджує здобуті дані, як результат – людина отримує істинне знання.

Ключові слова: епістемологія, знання, істинне знання, критицизм, істина, відкритий розум.

Анотація

Ярмолицкая Н. В., Москальчук М. Н. Интеллектуальные способности как фактор получения человеком знания (философско-антропологический аспект). – Стаття.

В статті проводиться аналіз ідеї отримання научного знання і природи знання в філософсько-антропологічному контексті. В цьому аспекті була розглянута епістемологія, яка досліджує і визначає феномен знання. На основі проаналізованих поглядів на розуміння знання було встановлено, що розуміння знання містить критицизм, за допомогою якого людина має можливість отримати істинне знання. Встановлено, що вільний вибір, який здійснює людина, може бути результатом реалізації нею свободи на засадах самосвідомості й розуму. Будучи активною, людина має можливість отримувати інформацію, яка згодом стає її знанням. Згідно з цим, основою для отримання знання є не лише очевидні факти, а й найменші деталі, виявлення яких є здобутком справжнього інтелекту. Встановлено, що пізнавальні здатності людини пов'язані з тим, що вона є єдиною істотою, яка має власний вибір, здатна отримувати знання за допомогою відчуттів, які сприймає наше тіло, а вже згодом наша раціональність, завдяки відкритому розуму та критицизму, перевіряє й досліджує здобуті дані, як результат – людина отримує істинне знання.

Согласно этому, основой для получения знания являются не только очевидные факты, но и малейшие детали, выявление которых является достижением настоящего интеллекта. Установлено, что познавательные способности человека связаны с тем, что он является единственным существом, которое имеет собственный выбор, способен получать знания с помощью ощущений, которые воспринимает его тело, а уже потом наша рациональность, благодаря открытому разуму и критицизму, проверяет и исследует полученные данные, и в результате человек получает истинное знание.

Ключевые слова: эпистемология, знание, истинное знание, критицизм, истина, открытый разум.

Summary

Yarmolitzka N. V., Moskalchuk M. N. Intellectual abilities as factor receiving by human knowledge (Philosophical-anthropology aspect). – Article.

Article provide analysis idea of receiving scientific knowledge and nature of knowledge in philosophical – anthropological context. In this aspect was reviewed epistemology, what is explores and determine phenomenon of knowledge. Based on analyzed views to understand knowledge was determined, what understanding knowledge includes criticism by which human can get true knowledge. It was established what free choice, ho doing a person can be the result realization by her freedom on the ambushes self-awareness and mind. Being active, human can have information, ho later on becomes her knowledge. According to this basis what to have a knowledge is not only obvious facts, ho we watch and the smallest details, detection of which achievement by real intelligence. Was established what cognitive ability of human related with that what she is the only one creature, who have own choice, she can get knowledge by using fillings, which perceives our body, and later our rationality thanks to open mind and criticism, checks, explores obtained data as result – human gets true knowledge.

Key words: epistemology, knowledge, true knowledge, criticism, true, open mind.